EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 625 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját

{SWD(2023) 625 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az egy-egy tagállamnak nyújtott maximális

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést[4], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Szlovákiát azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Szlovákia 2023. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt is. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2023. május 16-án elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2023. március 13-án elfogadott.

(3) Bár az uniós tagállamok gazdaságai figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai környezet továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az EU határozottan kiáll Ukrajna mellett, az uniós gazdasági és szociálpolitikai stratégia arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Emellett erős hangsúlyt helyez az EU versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

(4) A Bizottság 2023. február 1-jén közleményt[5] adott ki „*A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora*” címmel, hogy fokozza az uniós nettó zéró ipar versenyképességét és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja, hogy támogatóbb környezet kialakításával biztosítsa az ambiciózus uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges nettó zéró technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növelését, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A terv négy alappillére a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a forráshoz jutás felgyorsítása, a készségfejlesztés, valamint az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt[6] is kiadott „*Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás biztosítására, megfelelően célzott beruházásokra, valamint szabályozási

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

intézkedésekre irányulnak. A lejjebb megfogalmazott ajánlások segítenek e prioritások kezelésében.

(5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(6) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[7] célja, hogy gyorsan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. A rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban e reformok és beruházások hozzá fognak járulni az uniós nettó zéró ipar versenyképességének fokozásához is, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiapolitikai országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A REPowerEU-rendelet a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját is bevezeti, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztett, energiával kapcsolatos új reformok és beruházások finanszírozására bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt[8] fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett rá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Elvárása szerint a 2023–2024-re szóló költségvetési politikáknak biztosítaniuk kell az adósság középtávú fenntarthatóságát, valamint fenntartható módon fokozniuk kell a potenciális növekedést. A Bizottság kérésének megfelelően a tagállamoknak a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban ismertetniük kell, hogy költségvetési terveik középtávon hogyan biztosítják a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték betartását, valamint az államadósság megalapozott és folyamatos csökkentését, illetve az adósság prudens szinten tartását. A Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és a vállalkozások energiaársokkoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben az energiaárak újabb emelkedése miatt szükség lenne a támogatási

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

[8] COM(2023) 141 final.

intézkedések meghosszabbítására, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a korábbinál sokkal nagyobb mértékben a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra kell összpontosítaniuk. A Bizottság azt javasolta, hogy a költségvetési ajánlásokat az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló közleményében[9] javasoltak szerint számszerűsítsék és differenciálják, és a nettó elsődleges kiadások alapján határozzák meg. Ajánlása szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, és gondoskodniuk kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források hatékony felhasználásáról, különösen a zöld és digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célokat illetően. A Bizottság jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

(8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzási szabályok átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. A javaslatok értelmében a tagállamok nagyobb mozgástérrel rendelkeznének középtávú terveik kialakítása terén, miközben egy újonnan bevezetett szigorúbb végrehajtási rendszer biztosítaná a középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt kötelezettségvállalások tagállamok általi teljesítését. A jogalkotási munka a tervek szerint 2023-ban lezárul.

(9) Szlovákia 2021. április 29-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Szlovákia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés. Szlovákia 2023. április 26-án az (EU) 2021/241 rendelet 21c. cikkének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak a REPowerEU-fejezettel kiegészített felülvizsgált nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A módosított helyreállítási és rezilienciaépítési terv az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésével összhangban figyelembe veszi az aktualizált maximális pénzügyi hozzájárulást is, és a Bizottságnak címzett, indokolással ellátott kérelmet tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkének (1) bekezdésével összhangban módosítsa a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatot, mivel Szlovákia úgy ítélte meg, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv objektív körülmények miatt részben már nem megvalósítható.

---

9 COM(2022) 583 final.

10 A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 13.) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

(10) Szlovákia 2023. április 27-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram a Szlovákia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Szlovákiára vonatkozó 2023. évi országjelentést[11], amelyben értékelte Szlovákia eredményeit a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén, és áttekintette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovákia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Szlovákia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Szlovákia vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2023. május 24-én közzétette[12]. Megállapította, hogy Szlovákiában nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. A versenyképességgel, a lakhatással, a háztartások adósságállományával és a külső egyenleggel kapcsolatos sebezhetőségek ugyan fokozódtak, de úgy tűnik, hogy a közeljövőben mérsékeltek maradnak, és a gazdasági feltételek normalizálódásával várhatóan enyhülni fognak. A gazdaságot súlyosan érintette az energiaársokk, amelyhez az infláció gyors emelkedése társult. A maginfláció és a fajlagos munkaköltség növekedése jóval az euroövezeti átlag felett van. Bár az előrejelzések e mutatók normalizálódását valószínűsítik, fennáll a veszélye annak, hogy a költség-versenyképességre nehezedő nyomás csak idővel fog mérséklődni, és az erős belföldi kereslet továbbra is nyomást fog gyakorolni a külső mérlegekre. A folyó fizetési mérleg 2022-ben jelentősen romlott az energiaimport drágulása, valamint a nem energetikai termékek nettó exportjának markáns visszaesése miatt. Az előrejelzések szerint a folyó fizetési mérleg hiánya némileg mérséklődik ugyan, de 2023-ban és 2024-ben – a csökkenő energiaárak ellenére – még így is jelentős marad. Mindazonáltal a külső fenntarthatósági kockázatok rövid távon korlátozottnak tekinthetők. Az előrejelzések szerint a költségvetési hiány idén és jövőre is jelentős lesz, és 2024-től megkezdődik a korrekciója. A lakásárak – a több évig tartó erőteljes emelkedés következtében – enyhén túlértékeltnek tűnnek. Ezzel egyidejűleg jelentős volt a hitelfelvétel, amely tendencia jelenleg lassulóban van, valamint lényegesen megnőtt a háztartások adósságállománya, ami összességében némi kockázatot jelent a pénzügyi stabilitásra nézve. Ugyanakkor a bankszektor változatlanul tőkeerős, rendkívül nyereséges, a nemteljesítő hitelek aránya pedig alacsony. Szlovákia gazdasági sebezhetőségeinek kezelése folyamatos erőfeszítéseket igényel. Különösen fontos, hogy a folyófizetésimérleg-hiány és az euroövezet többi részéhez képest fennálló maginflációs különbözet korrekciójának támogatása érdekében vissza kell fogni a túlzott keresletet. Ez a megfelelő költségvetési konszolidáció biztosításával és

[11] SWD(2023) 625 final.
[12] SWD(2023) 643 final.

a háztartások adósságának kezelésére irányuló intézkedésekkel érhető el, miközben az ingatlanadó és a lakáskínálatot támogató intézkedések révén megőrzik a lakhatás megfizethetőségét.

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok[13] alapján Szlovákia GDP-arányos költségvetési hiánya a 2021. évi 5,4 %-ról 2022-ben 2,0 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 61,0 %-ról 2022 végére 57,8 %-ra mérséklődött. A Bizottság 2023. május 24-én az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést[14] adott ki, amelyben megvizsgálta Szlovákia költségvetési helyzetét, mivel a tervezett költségvetési hiány 2023-ban meghaladja a GDP 3 %-át. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. 2023. március 8-i közleményével[15] összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2023 tavaszán, ugyanakkor jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Szlovákiának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és a 2024. évi költségvetésiterv-javaslat elkészítése során.

(14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakorolnak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedések. 2022-ben az ilyen kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a magas inflációnak leginkább kitett háztartásoknak nyújtott juttatások, a gyermekek után járó ellátás egyszeri emelése, az egyszeri „14. havi nyugdíj” kifizetése, az állami szektorban dolgozó valamennyi alkalmazottnak fizetett egyszeri jutalom, valamint a villamos energiára és a gázra vonatkozó árplafonok bevezetése a nem szabályozott vállalkozások számára. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen az uniós rendeletnek megfelelően biztosított szolidaritási hozzájárulás. A Bizottság szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe 2022-ben a GDP 0,2 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-hez kapcsolódó ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-arányos becsült költsége a 2021. évi 3,2 %-ról 2022-ben 0,8 %-ra csökkent.

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában[16] azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és őrizze meg a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

(16) A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP 1,3 %-át kitevő restriktív költségvetési irányvonal[17] érvényesült, ami a magas infláció összefüggésében megfelelő volt.

---

13 Eurostat – Euromutatók, 47/2023, 2023.4.21.

14 COM(2023) 631 final, 2023.5.24.

15 COM(2023) 141 final, 2023.3.8.

16 A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Szlovákia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 121. o.).

17 A költségvetési irányvonal a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú

Szlovákia a Tanács ajánlásával összhangban továbbra is támogatta a helyreállítást a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházások révén. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,2 %-át tették ki (míg 2021-ben a GDP 1,3 %-át). E kiadások 2022-es csökkenése az uniós strukturális alapok alacsony felhasználási rátájának, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozandó kiadások elhalasztásának tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra[18]. Szlovákia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások emelkedése 1,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Szlovákia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(17) A stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 és az azt követő időszak tekintetében is realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,3 %-kal, 2024-ben pedig 1,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése magasabb, 2023-ban 1,7 %-os, 2024-ben pedig 2,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy az ellátási lánc szűk keresztmetszetei várhatóan megszűnnek, Szlovákia fő exportpiacainak gazdaságai kilátásai pedig javultak, így az export vártnál gyorsabb fellendülésére lehet számítani.

(18) A 2023. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy 2023-ban a GDP-arányos költségvetési hiány 6,3 %-ra nő. A 2023-as növekedés főként az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedéseket, valamint egyéb intézkedéseket, például az adókedvezmény és a gyermekek után járó ellátás növelését, továbbá a szülői bónusz bevezetését tükrözi. A stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 57,8 %-ról 2023 végére várhatóan 58,7 %-ra emelkedik. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 6,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez összhangban van a stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése hasonló, 58,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

(19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából bevezetett költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022-ben meghosszabbított intézkedések, különösen a villamos energiára és a gázra vonatkozó árplafonok a nem szabályozott vállalkozások számára, valamint olyan új intézkedések, mint például a villamos energiára, a gázra és a fűtésre vonatkozó árplafonok a háztartások és a szabályozott (kis-) vállalkozások számára. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen az uniós rendelethez kapcsolódó szolidaritási hozzájárulás, a Vízgazdálkodási Építővállalatra kivetett különadó, valamint a túlzott mértékű

potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. háttérmagyarázatot.

[18] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

nyereséget elkönyvelő villamosenergia-termelőkre vonatkozó bevételi korlátok megállapítása. E bevételeket figyelembe véve a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban a GDP 2,0 %-ának felel meg[19]. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzik meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a 2023-ra vonatkozó ajánlásnak való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni (szemben a GDP 0,2 %-ával 2022-ben). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19 kapcsán bevezetett, a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.

(20) A Tanács 2022. július 12-i ajánlása[20] szerint Szlovákiának 2023-ban biztosítania kell, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal[21], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Szlovákiának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Szlovákia részére azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat.

(21) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal – magas inflációs környezetben – expanzív lesz (a GDP –6,2 %-a). Ezzel szemben 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP 1,3 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 4,4 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez figyelembe veszi az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott támogatási intézkedések költségeinek a GDP 0,2 %-ával való csökkenését, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeinek a GDP 0,1 %-ával való csökkenését. Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalatoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedésének mozgatórugói a nem célzott energiaügyi intézkedések, az egészségügyi szakemberek állandó béremelései, valamint az élelmiszer- és a szabadidős ágazatra vonatkozó

---

19 Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint a tőkekiadási intézkedéseket is.

20 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 205. o.).

21 A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján Szlovákia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal meghatározásához használnak, nominális értéken 12,0 %-ra tehető.

héakulcsok csökkentése. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése nincs összhangban a Tanács ajánlásával.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 2,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra[22]. Szlovákia addicionális beruházásokat kíván finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból, és az előrejelzések szerint fenn fogja tartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét[23]. Szlovákia a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházások finanszírozását tervezi, például a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs stratégia keretében, amelynek célja a rugalmasság növelése, a szolgáltatások beszerzési idejének lerövidítése, valamint a beszállítók szélesebb körének, köztük a kis- és középvállalkozásoknak a bevonása.

(22) A stabilitási program szerint a költségvetési hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,7 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése főként a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklését célzó intézkedések fokozatos kivezetését tükrözi. A program azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 59,3 %-ra emelkedik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024-ben a GDP 4,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez összhangban van a stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése hasonló, 58,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.

(23) A stabilitási program azzal számol, hogy 2024-ben az összes energiatámogatási intézkedést fokozatosan kivezetik. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés teljesen megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak tovább emelkedni.

(24) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozó megfelelő éves javulást kell elérni, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul[24]. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat[25], valamint azt, hogy a hiányt a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. E javulás biztosítása érdekében a nemzeti finanszírozású nettó

---

22 Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

23 A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,0 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 1,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

24 Vö. az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkével, amely szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok esetében, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

25 A Bizottság becslése szerint Szlovákiának évente átlagosan 1 százalékponttal kellene növelnie a GDP-arányos strukturális elsődleges egyenlegét ahhoz, hogy megalapozott adósságcsökkentést érjen el, vagy biztosítsa, hogy az államadósság középtávon prudens szinten maradjon. Ez a becslés a Bizottság 2022. őszi előrejelzésén alapul. Kiindulópontja a 2024. évi költségvetési hiányra, illetve államadósságra vonatkozó, az energiatámogatási intézkedések 2024-es megszüntetését feltételező előrejelzés.

elsődleges kiadások[26] növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,7 %-ot, amint azt ez az ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni egyrészt a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és hosszabb távon ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megőrzéséhez.

Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni, az energiapiaci fejleményekhez igazodva és a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve, majd az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései alapján ennek nyomán a 2024-re ajánlott maximális növekedési rátánál alacsonyabb mértékben növekednének a nettó elsődleges kiadások.

Emellett a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne 2024-ben a nettó elsődleges kiadások alacsonyabb növekedése.

(25) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások változatlan politika mellett 2024-ben 2,5 %-kal fognak emelkedni, ami elmarad az ajánlott mértéktől. A Bizottság előrejelzése szerint a kiigazítás kisebb mértékű, mint az energiatámogatási intézkedések teljes kivezetéséből származó megtakarítás, ami olyan állandó kiadási intézkedéseknek tudható be, mint a közalkalmazottak magasabb javadalmazása, az adókedvezményből és a gyermekek után járó megnövelt ellátásból álló családtámogatási csomag, valamint a nyugdíjreform keretében bevezetett szülői bónusz.

(26) A program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 2024-ben 4,0 %-ra csökkennek. Az alacsonyabb beruházási szint az uniós finanszírozású, konkrétan a strukturális alapokból támogatott beruházások visszaesését tükrözi. A program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartozik egy nemrégiben jóváhagyott reform, amely kiadási plafonokat vezet be, valamint a nyugdíjreform, amelyek egyúttal a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.

(27) A stabilitási program a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát vázolja fel. A program szerint a kormány költségvetési hiánycélja 2025-ben a GDP 3,2 %-a, 2026-ban pedig 2,2 %-a. A költségvetési hiány tehát a várakozások szerint 2026-ban a 3 %-os referenciaérték alá csökken.

(28) Szlovákia adórendszere megreformálható a gazdasági hatékonyság növelése, a környezeti és költségvetési fenntarthatóság előmozdítása, valamint a méltányosság javítása érdekében. Más uniós országokhoz képest rendkívül magas a munka adóterhe az alacsony keresetűek esetében. Ezzel szemben a környezetvédelmi és az ingatlanadók még tartogatnak kiaknázatlan lehetőségeket. Az adószerkezet átalakítása elősegítheti a növekedést, és ezzel egyidejűleg hozzájárulhat a zöld átállás és a környezeti fenntarthatóság előmozdításához. A gazdaság magas energiaintenzitása ellenére a környezetvédelmi adókból származó bevételek aránya 2021-ben 2,5 % volt,

[26] A nettó elsődleges kiadás a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkiadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított nemzeti finanszírozású kiadás.

ami az uniós átlaghoz közeli érték. A hulladékkezeléshez és a légszennyezéshez kapcsolódó környezetvédelmi díjak nem ösztönzik kellőképpen az erőforrások hatékony felhasználását, és nem csökkentik eléggé a környezeti és társadalmi költségeket. A környezetvédelmi adók és díjak nem indexáltak, így idővel csökken az ezekből származó bevétel. Az útadók és a gépjármű-regisztrációs díjak nem tükrözik megfelelően a kibocsátásintenzitást. Összességében a közlekedési adók részesedése a teljes adóbevételből mindössze 0,58 % (az uniós átlag 1 %). Az ingatlanadót illetően az ingatlanjavakra kivetett rendszeres adókból származó bevétel 2021-ben viszonylag alacsony volt (a GDP 0,5 %-a, szemben az 1,2 %-os uniós átlaggal). Szlovákiának jelenleg nem áll rendelkezésére olyan mennyiségű adat, amely lehetővé tenné az ingatlanadó-alap naprakésszé tételét és a piaci értékhez illeszkedő indexálását, pedig az részben enyhíthetné a továbbra is jelentős lakáspiaci keresletet, illetve a lakásárak ezzel összefüggő meredek növekedését. Ezen túlmenően az adórendszer egyszerűsítésére és az adózási fegyelem javítására irányuló további erőfeszítések növelhetik az állami bevételeket, ez pedig támogatja a költségvetési fenntarthatóságot és fokozza a méltányosságot. Szlovákiában 2020-ban a héa tekintetében tovább csökkent az adórés. A hiány a 2019. évi 15 %-ról 2020-ra a teljes várható héabevétel 13,9 %-ára mérséklődött, de továbbra is meghaladja az uniós átlagot (9,1 %). Az adóigazgatás további javítása – többek között az elektronikus számlázás, az előre kitöltött adóbevallások és a nagyobb mértékű digitalizálás tekintetében – hozzájárulhat az adórendszer hiányosságainak kiküszöböléséhez.

(29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása az eddigiek során jól haladt, azonban a jövőben kihívások nehezítik. Szlovákia a tervvel összefüggésben 30 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan két kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 1,11 milliárd EUR folyósítására került sor. Szlovákia a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén a legerőteljesebb előrehaladást mutató tagállamok közé tartozik, ugyanakkor a végrehajtás fokozott figyelmet kíván az adminisztratív kapacitás szűk keresztmetszeteiből adódó esetleges akadályok, valamint amiatt, hogy meg kell kezdeni a munkát a REPowerEU-fejezetben foglalt további intézkedésekkel kapcsolatban, amelyeket Szlovákia 2023. április 26-án nyújtott be a terv felülvizsgálatának részeként. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé teszi további reformok és beruházások finanszírozását, hozzájárulva Szlovákia stratégiai célkitűzéseinek megvalósításához az energiaügy és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtásához változatlanul elengedhetetlen a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása, és ezáltal a szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása.

(30) A Bizottság 2022-ben Szlovákia minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezettel kiegészült helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel együtt és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Szlovákiában.

(31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Szlovákiának számos további kihívással kell szembenéznie az energiával és a zöld átállással kapcsolatban.

(32) Szlovákiában az elmúlt években gyakorlatilag nem történt előrelépés az üvegházhatású gázok nettó kibocsátásának csökkentése terén. Az ország gazdasága strukturálisan továbbra is energiaigényes, és nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Szlovákia primerenergia-intenzitása 2020-ban mintegy 80 %-kal haladta meg az uniós átlagot, míg végsőenergia-fogyasztása 2015 és 2021 között 13,5 %-kal nőtt. Bár Szlovákia 2022-ben eredményeket ért el az energiaimport diverzifikálása terén, a gáztakarékossági intézkedések végrehajtása nem volt kielégítő. Szlovákia földgázfogyasztása 2022 augusztusa és 2023 márciusa között 1 %-kal[27] csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami jóval elmarad a 15 %-os csökkentési céltól. Szlovákiának helyénvaló fokoznia a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit[28]. Az Oroszországból érkező földgázimport részaránya 2022 nyara óta 85 %-ról mintegy 50 %-ra csökkent. Míg a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformoknak köszönhetően a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására rendelkezésre álló kapacitás jelentősen bővült Szlovákiában, a szabad kapacitásnak csak kis részét használták fel az új megújulóenergia-létesítmények hálózatra kapcsolására. A megújuló energiaforrások gyorsabb térnyerése elősegítené a klímacélok elérését és azt, hogy Szlovákia csökkentse a többek között Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok importjától való függőségét, ami az energiaárak ingadozása közepette mérsékelné az energiaszegénység kockázatát. A nap- és szélenergia összesített telepített kapacitása 2022-ben a teljes telepített kapacitás mintegy 7 %-át tette ki, ami a második legalacsonyabb szint az EU-ban.

(33) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként 2022-ben reformokat vezetett be a piactervezés és a megújuló energiaforrások támogatása terén, ugyanakkor további intézkedések lehetővé tennék a megújuló energiaforrások alkalmazásának gyorsabb elterjedését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a biometán és a hidrogén esetében. Ilyen intézkedés lehet az engedélyezési és közigazgatási eljárások egyszerűsítése, többek között a megújuló energiaforrásokra vonatkozó közigazgatási „egyablakos ügyintézési pontok” és „fókuszterületek” létrehozása révén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha hatékonyabbá tenné a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat, különösen a kapacitáslekötési rendszer reformja, a hálózatra kapcsolás adminisztratív terheinek csökkentése és a hálózatra kapcsolási díjaknak az uniós referenciaértékekkel és a bevált gyakorlatokkal összhangban történő felülvizsgálata révén. Az időszakosan rendelkezésre álló megújuló energiaforrások növekvő mennyiségének hasznosításához Szlovákia jelentős potenciállal rendelkezik villamosenergia-hálózatainak korszerűsítésére (mind az átvitel, mind az elosztás tekintetében), új villamosenergia-tároló létesítmények kiépítésére, valamint a megújuló hidrogénre vonatkozó szabályozási keret létrehozásával kapcsolatos előrehaladásra. A geotermikus energia és a biometán ágazatának fejlesztése terén elért további előrelépéssel kiválthatóvá válna a földgáz, amelyet széles körben használnak energiaforrásként a távfűtési rendszerekben, ahol a megújuló hőforrások alkalmazása továbbra sem kellő mértékű.

---

27 Az Eurostat jelenleg hitelesíti a Szlovákiára vonatkozó adatokat.

28 A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete és a Tanács (EU) 2023/706 rendelete.

(34) Szlovákia a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a Kohéziós Alap ambiciózus beruházásainak köszönhetően előrelépéseket tesz a lakóépületek energiahatékonysága terén, ugyanakkor még több erőfeszítésre van szükség, különösen a nem lakáscélú köz- és magánépületek mélyfelújítása, valamint az energiaszegénységet és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat célzó felújítási intézkedések terén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha kezelne számos szűk keresztmetszetet az épületfelújítások felgyorsítása és a magánberuházások számának növelése érdekében, nevezetesen az alábbiak révén: i. a felújítási programok kiigazítása; ii. technikai segítségnyújtás; iii. „egyablakos” rendszer kidolgozása; iv. a középületekre vonatkozó releváns energetikai adatok gyűjtése a beruházások rangsorolásának elősegítésére; valamint v. a különböző hatóságok és finanszírozási programok közötti koordináció javítása. További erőfeszítésekre van szükség az energiaszegénység strukturális kezeléséhez, különösen célzott lakásfelújítási programok, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások szükségleteit tükröző technikai és igazgatási segítségnyújtás, valamint a szociális lakhatásra irányuló reformok és beruházások révén. Ahhoz, hogy Szlovákia megfeleljen az „Irány az 55%!” célkitűzéseinek, jobban kell törekednie az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, emellett ambiciózusabb célokat kell kitűznie a megújulóenergia-felhasználásra és az energiahatékonyságra vonatkozóan.

(35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatok és foglalkozások – többek között a nettó zéró technológiák gyártása, bevezetése és karbantartása – terén jelentkező munkaerő- és szakemberhiány miatt kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében ezeknek az intézkedéseknek hozzáférhetőknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett egyének, ágazatok és régiók számára. Az EU-ban Szlovákiában az egyik legmagasabb a zöld átállás által nagymértékben érintett gépjárműgyártásban és acéliparban foglalkoztatottak aránya. Ugyanakkor 2022-ben 24 olyan foglalkozás – köztük a szigetelők, a vízvezeték- és csőszerelők, valamint az építőipari és ahhoz kapcsolódó villanyszerelők – kapcsán számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényeltek. Mindez az ágazatok széles körében a zöld átállás felgyorsítása érdekében hatékony szakpolitikai ösztönzőket igényel, amelyek ugyanakkor szem előtt tartják a méltányosságot is.

(36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét[29] az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(37) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; tegyék célzottabbá a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket, és mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a

[29] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

támogatásokat; ii. tartsák fenn a zöld és digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat, javítsák tovább az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és lépjenek fel a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. őrizzék meg a makroszintű pénzügyi stabilitást és kövessék nyomon a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Szlovákia esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az első, második, harmadik és ötödik euroövezeti ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Szlovákia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023 végére szüntesse meg a hatályban lévő energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése támogatási intézkedéseket tesz szükségessé, biztosítsa, hogy ezek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

   Kövessen prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,7 %-ra korlátozza.

   Őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós források hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

   A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, és azt ötvözze a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal.

   Fokozza az adószerkezet hatékonyságát, valamint az inkluzív és fenntartható növekedést támogató jellegét, többek között a környezetvédelmi és az ingatlanadóban rejlő lehetőségek kiaknázása révén. Folytassa az adózási fegyelem megerősítését, többek között az adóigazgatás digitalizációjának fokozása révén.

   Csökkentse a háztartások adósságállományával kapcsolatos kockázatokat a lakáskínálat támogatása és a bérleti piac bővítése révén.

2. Tartsa fenn a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyenletes végrehajtásának lendületét, és mielőbb véglegesítse a terv kiegészítését, beleértve a REPowerEU-fejezetet is, a végrehajtás gyors megkezdése érdekében. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, közvetlenül kiegészítve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet, illetve szinergiát teremtve azzal.

3. Csökkentse a gazdaság fosszilis tüzelőanyagoktól, különösen az ipari és fűtési célú földgáztól való függését, valamint diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások bevezetését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a megújuló gázok esetében, a vonatkozó fenntarthatósági kritériumokkal összhangban. Egyszerűsítse a megújuló

energiaforrások alkalmazására vonatkozó engedélyezési és közigazgatási eljárásokat, többek között egyablakos ügyintézési pontok és „fókuszterületek” létrehozásával. Korszerűsítse a villamosenergia-hálózatot, ezenkívül tegye hatékonyabbá és olcsóbbá a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat. Gyorsítsa fel és ösztönözze a köz- és a magánépületek mélyfelújítását, kezelje az energiaszegénységet az alacsony jövedelmű háztartásokat célzó lakásfelújítások révén, továbbá fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök